

(وَ مِنْ خُطْبَةٍ لَهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ) فِي شَأْنِ الْحَكَمِيِّينَ وَ ذَمِّ أَهْلِ الشَّامِ: جُفَاءً طَعَامًا، عَبِيدًا أَقْرَامًا، جُعِعُوا مِنْ كُلِّ أَوْبٍ، وَ تَلْقَطُوا مِنْ كُلِّ شَوْبٍ، مِمَّنْ يَنْبَغِي أَنْ يُفَقَّهَ وَ يُدَبَّ، وَ يَعْلَمَ وَ يَدْرَبَّ، وَ يُؤَلَّى عَلَيْهِ، وَ يُؤْخَذَ عَلَى يَدَيْهِ، لَيْسُوا مِنَ الْمُهَاجِرِينَ وَ الْأَنْصَارِ، وَ لَا مِنَ الَّذِينَ تَبَوَّؤُوا الدَّارَ وَ الْإِيمَانَ. أَلَا وَ إِنَّ الْقَوْمَ اخْتَارُوا لِأَنْفُسِهِمْ أَقْرَبَ الْقَوْمِ مِمَّا يُحْيُونَ، وَ إِنَّكُمْ اخْتَرْتُمْ لِأَنْفُسِكُمْ أَقْرَبَ الْقَوْمِ مِمَّا تَكْرَهُونَ، وَ إِنَّمَا عَهْدُكُمْ بِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ قَيْسٍ بِالْأَمْسِ يَقُولُ: إِنَّهَا فِتْنَةٌ فَقَطَّعُوا أَوْتَارَكُمْ، وَ شِيمُوا سِيُوفَكُمْ. فَإِنْ كَانَ صَادِقًا فَقَدْ أَخْطَأَ بِمَسِيرِهِ غَيْرَ مُسْتَكْرَهٍ، وَ إِنْ كَانَ كَاذِبًا فَقَدْ لَزِمَتْهُ التُّهْمَةُ، فَادْفَعُوا فِي صَدْرِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ بِعَبْدِ اللَّهِ بْنِ الْعَبَّاسِ، وَ خَذُوا مَهْلَ الْأَيَّامِ، وَ حَوُطُوا قَوَاصِيَ الْإِسْلَامِ. أَلَا تَرَوْنَ إِلَى بِلَادِكُمْ تُغْزَى، وَ إِلَى صَفَاتِكُمْ تُرْمَى.

وصف شامیان

شامیان درشت خویانی پست، بردگانی فرومایه‌اند که از هر گوشه‌ای گرد آمده، و از گروه‌های مختلفی ترکیب یافته‌اند، مردمی که سزاوار بودند احکام دین را بیاموزند، و تربیت شوند، و دانش فرا گیرند، و کارآزموده شوند، و سرپرست داشته باشند، و دستشان گیرند، و آنها را به کار مفید وادارند. آنان نه از مهاجرانند و نه از انصار، و نه آنان که خانه و زندگی خود را برای مهاجران آماده کرده، و از جان و دل ایمان آوردند.

نکوهش از انتخاب حکم

آگاه باشید که شامیان در انتخاب حکم، نزدیک‌ترین فردی را که دوست داشتند برگزیدند، و شما فردی را که از همه به ناخشنودی نزدیک‌تر بود انتخاب کردید، همانا سر و کار شما با عبدالله پسر قیس است که می‌گفت: (جنگ فتنه است بند کمانها را ببرید و شمشیرها را در نیام کشید.) اگر راست می‌گفت پس چرا بدون اجبار در جنگ شرکت کرد؟ و اگر دروغ می‌گفت پس متهم است. برای داوری، عبدالله ابن عباس را رو در روی عمروعاص قرار دهید، و از فرصت مناسب استفاده کنید، و مرزهای دوردست کشور اسلامی را در دست خود نگهدارید، آیا نمی‌بینید که شهرهای شما میدان نبرد شده؟ و خانه‌های شما هدف تیرهای دشمنان قرار گرفته است؟